

Talas Belediyesi
TARİHİ KENT DEĞERLERİ REHBERİ

RoTa **TALAS**

*Tarihin saklı bahçesini
keşfetmek için şimdi
“Rota Talas”*

*Bu kitapçığı PDF formatında indirmek için
lütfen yukarıdaki kodu taratınız.*

Sunuş

Talas, köklü tarihi geçmişi ve farklı kültürel miras değerleriyle yaşayan önemli merkezlerimizdendir.

Çok sayıda tarihi yapıları, meydanları, sokakları, doğal güzellikleri, yeraltı şehirleri günümüze ulaşmış zenginliklerimizdendir.

Bu kültür miraslarımızla bugün yaşayanları dünün değerlerinin idrakine erdirmek arzusundayız. Bu da medeniyetimizin cisimleşmiş hali olan mimari eserlerimizin görülmesi ve tarihleriyle, yaşanmışlıklarıyla anlatılması ile mümkün olacaktır.

Bu rehber kitapçığa denizcilerin iz, işaret olmayan denizlerde hedeflerine ulaşmalarını sağlayan yol için kullandıkları "rota" adını verdik.

Şimdilerin rengarenk süs ve cilalarıyla yolunu sıklıkla kaybedebilen ve çabucak etkilenen günümüz insanına, maddi kültür varlıklarımızı tavsiye ettiğimiz rotada seyirleri ile görüp tanıyarak hayal gücünün de ilhamıyla keyifli bir seyahat sunuyoruz.

Geçmişi günümüze taşıyan kültür varlıklarımızda iyi yolculuklar...

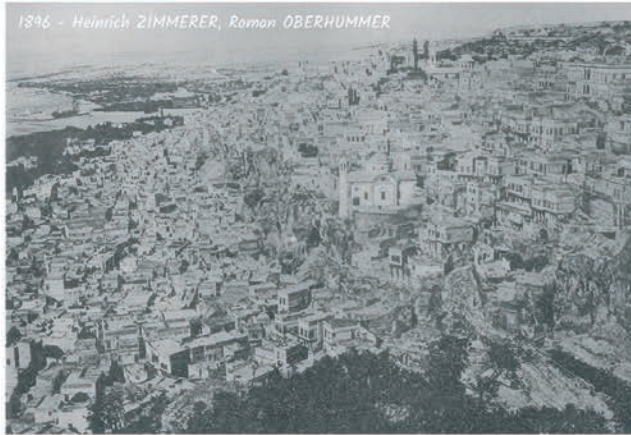
MUSTAFA

Atalın
Talas Belediye Başkanı

Talas Tarihi

Talas, arkeolojik ve tarihi kentsel değerleriyle eski bir yerleşim yeri ve yerleşkesinde yaşamın devam ettiği önemli bir tarihi kenttir. Yerleşim, Ali Dağı'nın güneydoğusundan başlayarak doğu ve kuzey eteklerine doğru dağı çevreleyen yayda kurulmuş ve gelişmiştir. Şehrin kuruluş sürecindeki ilk yerleşme faaliyetleri miladın ilk yıllarına rastlamaktadır. Zaman içinde yerleşmenin büyümesine bağlı olarak ilçemizin ve ilçemizi oluşturan tarihi mahallelerimizin fiziki sınırları değişmiştir. Talas günümüzde 30 mahallesiyle 450 km²lik alana sahiptir.

Tarihi şehrimizin doğal anıtı niteliğindeki Ali Dağı (1869 m), Erciyes Dağı'nın (3916 m) volkanik faaliyetleri sonucunda üç tepeden oluşmuş cüruf konisidir. Volkanik faaliyetlere bağlı olarak oluşmuş arazinin tüf yapısı ve bu yapının işlenebilirliği Talas'ın yerleşme için seçilmesinin öncelikli gerekçesi olmuştur.

1896 - Heinrich ZIMMERER, Roman OBERHUMMER

Coğrafi konumu itibarıyla tarihte Ön Asya medeniyetlerinin biçimlendirdiği önemli bir yerleşme alanında bulunması münasebetiyle bu coğrafyada hâkimiyet kurmuş pek çok kültür ve medeniyete tanıklık etmiştir. Bu vesileyle bu uygarlıklara ait değişik niteliklerde ve önemli miktarda kültürel mirasa sahip olmuştur. Tarihi süreçte şehrimiz Geç Roma-Erken Bizans Devrinde ve Geç Osmanlı Devrinde yaşam ve yerleşme amacıyla özellikle tercih edilen bir bölge olmuştur.

Talasta öncelikle barınma ve savunma ihtiyacının karşılanması amacıyla ilk olarak yamaç ve vadilerde kaya oyma sığınaklar niteliğinde mekânlar oluşturulmuştur. Aynı zamanda yer altı şehirlerinin bazıları su galerilerine bağlanarak "sarnıç" adı verilen su yapıları olarak da kullanılmıştır. Yerleşmelerin geliştiği ve genişlediği bundan sonraki süreçlerde meydana getirilen yapılar, yerleşme serüveninde bu altyapı değerlerine bazı noktalarda entegre

1908 - Hans ROTT

olmuş ve 18. yüzyıl sonrasında özellikle nitelikli bir karakter kazanan geleneksel konut kültürünü meydana getirmiştir. Endürlük, Akçakaya, Zincidere, Reşadiye, Yukarı, Tablakaya, Han, Harman ve Kışıköy Mahalleleri, tarihi kültürel miras değerleriyle Ali Dağı'nı çevreleyen yayda meydana gelmiş önemli tarihi mahallerimiz konumundadır.

Talas'ta tarihi kent yerleşiminin önemli sosyal ve dini yapıları ile ticaret yapıları bu mahalleler içerisinde yer almıştır. Bu yönüyle Talas, oluşum ve gelişimi sürecinde Ali Dağı eteklerinden ovaya doğru yayılan bir dağ eteği kenti karakteri göstermektedir. Talas merkezinde 19. yüzyıl kayıtlarında bahsedilen 35 mahalle bulunmaktadır. Ermeni, Rum ve Türkler'in bir arada yaşadığı Talas'ta, kayıtlardaki bilgilere göre bazı mahallelerde yerleşik nüfus içerisinde çoğunluğa Türkler'in sahip olduğu bilinmektedir.

Malazgirt Zaferi sonrası Orta Asya'dan büyük akınlarla kitleler halinde gelen Türkler, Anadolu'yu yurt edinmeye başlamışlardır. Türk göçleri sonrasında Anadolu'ya gelen topluluklar iç bölgelere yoğun olarak iskân edilmişlerdir. İskân edilen toplulukların yöreye yerleştirilen bir kısmının

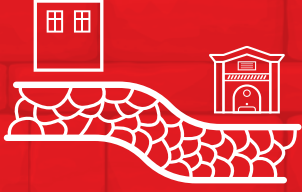
bugünkü Kırgızistan'da yer alan Talas dolaylarından geldikleri ve göç ettikleri yerdeki şehir adlarını da yerleştikleri yerlere taşıdıkları kuvvetle muhtemeldir. Köken olarak, Orta Asya'daki Talas'ın fiziki olarak ve yer adları bakımından şehrimizle pek çok benzer özelliği vardır. Kışıköy Talas - Kışıköy, Uluğ Talas - Yukarı Talas vs. bu benzerliklerden sadece birkaç tanesidir. Ancak 19. yüzyılda Kayseriyi ziyaret eden "Edmund Naumann" isimli seyyah, Talas adının Latince kökenli Kutsal Savaş anlamına gelen "Mutalaste" adından dönüştüğünü öne sürmüştür. Bazı kaynaklarda bu ad "Mutalaste" olarak da geçmektedir.

Selçuklu Devleti'nin dağılmasının ardından Beylikler ve Osmanlı Devleti arasındaki mücadelelerde el değiştiren Kayseri, Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde kesin olarak Osmanlı Devleti hâkimiyetine girmiş ve Cumhuriyetin ilanına kadar Osmanlı Devleti tarafından yönetilmiştir.

Talas, 1331/M.1913 yılında Kayseri Sancağı'nın Merkez Kazasına bağlı köy iken nahiye merkezi yapılmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonraki süreçte mülkiye taksimatı kayıtlarına göre, 1926 yılında Kayseri Vilayeti'nin Merkez kazasına bağlı dört nahiyeden birisi durumundadır. 1987 yılında 3392 sayılı kanunla ilçe olmuştur. İlçemiz 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'yla Talas merkez ve 4 köyle Kayseri Büyükşehir Belediyesi hinterlandına dâhil olmuştur. 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la; Başakpınar, Erciyes, Zincidere, Kuruköprü ve Kepez Belde Belediyeleri Talas Belediyesine mahalle olarak katılmıştır. 6360 sayılı Kanun gereği diğer köylerinde tüzel kişiliği kaldırılarak 30 Mart 2014 tarihinde gerçekleştirilen Mahalli İdareler Genel Seçimleri sonrasında bu köyler mahalleye dönüştürülmüştür. 2019 yılı TÜİK verilerine göre Talas, 163.773 nüfusuyla merkez ilçe konumundadır.

KIÇIKÖY MAHALLESİ

- *Ali Saip Paşa Caddesi*
- *Gölbaşı Meydanı*
- *Ali Saip Paşa Konağı*
- *Ali Saip Paşa Meydan Çeşmesi*
- *Ali Saip Paşa Cami*
- *Ali Saip Paşa Cami Çeşmesi*
- *Tol Kilise Sanat Galerisi*
- *Amerikan Kız Mektebi*
- *Esmâ Hanım Çeşmesi*
- *Ali Saip Paşa Kimdir*

- Cami
- Kilise
- Çeşme
- Kuyu ve Sarnıç
- Geleneksel Konutlar

KIÇIKÖY MAHALLESİ

Ali Saip Paşa Caddesi

Kiçiköy Mahallemizde yer alan Gölbaşı Meydanı'ndan başlayarak uzanan Ali Saip Paşa Caddesi, 19. yüzyıl kayıtlarında Ermeni, Rum ve Türklerin birlikte yaşadığı ve bu varlığı mübadele dönemlerine kadar sürdürdükleri tarihi bir güzergâhtır. Bu sosyal durumdan kaynaklı olarak zengin ve farklı mimari özelliklere sahip özgün bir kent dokusu oluşmuştur. Cadde üzerinde sivil mimarlık örneği geleneksel nitelikli konutlar ve çeşmeler ile birlikte dini mimari örneği kilise ve camiler bulunmaktadır.

- Tarihi kent alanının nirengi noktasıdır.
- Cumhuriyet bayramı gibi özellikle milli heyecanların yaşandığı günlerin 20. yüzyıldaki önemli kutlama alanlarından.

KIÇIKÖY MAHALLESİ

Gölbaşı Meydanı

Kiçiköy Mahallemizde, Atatürk Bulvarı, Kazım Paşa ve Ali Saip Paşa Caddelerinin kesişiminde yer almaktadır. Şehrin en eski ortak noktalarından olan bu Meydan adını bulunduğu alanın altında yer alan büyük sarnıçtan almıştır. Belediye'miz tarafından yapılan düzenlemelerle birlikte Meydan, tarihi şehrimizin önemli nirengi noktalarından biri haline gelmiştir. Ali Saip Paşa Konağı, çeşme ve sarnıç meydan çevresinde bulunan en önemli taşınmaz kültür varlıklarıdır. Ayrıca Gölbaşı Meydanı, pek çoğu 19. yüzyılda inşa edilmiş geleneksel konutların yoğun olarak yer aldığı güzergâhlara açılan özelliğiyle Talas'ta kentsel sit alanının merkezinde yer almaktadır.

KIÇIKÖY MAHALLESİ

Ali Saip Paşa Konağı

Kıçıköy Mahallemizde, Gölbaşı Meydanı'nda yer almaktadır. Kesme taştan iki katlı olarak inşa edilmiş büyük bir konaktır. Talas'ın sivil mimarlık örneği geleneksel konutları arasında yer alan önemli bir yapıdır. Doğu cephesi Meydan'a, güney cephesi Atatürk Bulvarı'na bakmaktadır. Evin güney cephesinde yer alan çıkmaları taş konsollar üzerine oturtulmuştur. Avludan geçilerek girilen üst kattaki giriş, yarım daire kemerli revakla çevrilmiştir. Yapının en üst katında, Talas'ta "muhaccer köşkü" de denilen cihannüma bulunmaktadır. Avluya açılan cümle kapısı üzerinde konağa ait 1928 tarihli kitabe bulunmaktadır. Ancak yapı, 19. yüzyıl öncesinde ve sonlarında aşamalı olarak inşa edilmiş ve daha sonraki dönemlerde de miras yoluyla bölünmüştür. Talaslı mümtaz şahsiyetlerimizden olan Ali Saip Paşa'nın adını yaşatmak amacıyla yapı, onun adıyla anılmaktadır.

Kitabe;

Bu haneyi Yanya Usta
Güzel yapmış yapusun
Dilerim bar-i hüddadan
Kapanmasun kapusu
Sene 1928

Kitabe;
Serasker Ali Saip
Paşa'nın babası
Bundan evvel Mevla'nın
rahmetine sığındı
Bu çeşmeyi müminlere
yadıgâr olsun diye
İnşa edip dahası ahiret
gününe kadar ebedileştirdi
Geldi tarih için
geçmişin hakikatinden
Bu rahmet gözü İbrahim
Efendi için oldu sevap
Sene 1305 (M.1888)

KIÇIKÖY MAHALLESİ

Ali Saip Paşa Meydan Çeşmesi

Kıçıköy Mahallemizde Ali Saip Paşa Sokağı girişinde yer almaktadır. Daha önce bulunduğu yerde bağımsız bir meydan çeşmesi iken 1968 yılında günümüzde bulunduğu yere taşınmıştır. Çeşme kitabesine göre 1305 (M.1888) tarihinde Ali Saip Paşa tarafından babası İbrahim Efendi için yaptırılmıştır. Çeşmenin ayna taşı, kitabesi ve yalağı mermerden olup diğer bölümleri kesme taştandır. İki bölümden oluşan çeşmenin dikdörtgen formdaki alt kısmında aynalığı, üst kısımda yer alan üçgen alınlığında ise sülüs hattıyla yazılmış altı bölümden oluşan kitabesi bulunmaktadır. Mermer ayna taşı küçük bir çeşmeye benzetilmiştir. Yapı, cephe niteliğiyle Kayseri çeşmeleri içerisinde önemli bir yere sahiptir.

KIÇIKÖY MAHALLESİ

Ali Saip Paşa Cami

Kiçiköy Mahallemizde Ali Saip Paşa'nın adıyla bilinen güzergâhın girişinde bulunmaktadır. 1304 (M.1887) yılında Osmanlı Devleti'nin Sultan II. Abdülhamit devri Seraskeri Ali Saip Paşa tarafından yaptırılmıştır. Camiye üçgen alınlığında Osmanlı Devleti arması bulunan kapıdan geçilerek girilmektedir. Harim kısmına üzerinde nestalik hattıyla yazılmış on iki satırlık kitabesi bulunan kapıdan geçilerek girilmektedir. Cami, dikdörtgen planlıdır. Merkezinde sekiz pencere kubbesi yer almaktadır. Kubbeyi dört ayağa oturan dört kemer taşımaktadır. Harim kısmı, sivri kemerlerle ayrılmış olan üç sahindan oluşmaktadır. Orta sahin yan sahinlardan daha geniş tutulmuştur. Ön ve arka duvarlarında ikişer, yan duvarlarda ise üçer dikdörtgen biçimli penceresi bulunmaktadır.

Kitabe;
Zafer mihrabının ruhu olan,
övgüye değer huylu
Şah Abdülhamid Ali
Cenaplarının seraskeri
Saip Paşa
Dindarlık eserleri ortaya
koyma hususunda
Padişah'ın hidayet
besleyen azminin şüphesiz
edilmeyecek ve riyasız bir
takipçisidir.
İşte bu cami çok zamandan
beri mana ruhu gibi cihanın
gözünden gizli iken
Yeniden canlanmasına o
himmet etti, himmeti var
olsun. Çünkü o hakana dua
kazandırdı.
Ezan sesi cihanın kulaklarının
süsü olduğu müddetçe
yüceliğin kapısı, ihtiyaçların
kiblesi olması münasiptir.
Muhtarın tarihine cemaat
baş eğdi. Bu mescidi
Ali Saip Paşa inşa etti.
Sene 1304 (M.1887)

Ali Saip Paşa Cami

*Kitabe;
Himmet sahibi, eli açık
ve cömertlik kaynağı
Yani seraskeri ekrem Ali
Saip Paşa
Kevser suyunun
güzelliklerini icra eyler
Bu dünya toprağına
bağlanmak revadır
İşte tarihi selisi aktı
gürleyerek
Tatlı su eyledi icra
Ali Saip Paşa
Sene 1305 (M.1887)*

KIÇIKÖY MAHALLESİ

Ali Saip Paşa Cami Çeşmesi

Çeşme, Ali Saip Paşa Cami'nin avlusunun kuzeybatı duvarındadır. Günümüzde de işlevsel olan çeşme, Ali Saip Paşa tarafından 1305 (M.1887) tarihinde yaptırılmıştır. Çeşmenin ayna taşı ve kitabesi mermerdendir. Kitabe; sülüs hattıyla yazılmış altı bölümden oluşmaktadır. Çeşmenin cephesi yanlarından boydan boya sütunçelerle sınırlandırılmıştır. Köşe pahı biçiminde konumlandırılmış olan çeşmenin cephe görünümü oldukça sadedir.

KIÇIKÖY MAHALLESİ

Tol Kilise Sanat Galerisi

Kiçiköy Mahallemizde, Ali Saip Paşa Caddesi ile bağlantılı Harmanlar Sokağı'nda yer almaktadır. Kilise, günümüzden yaklaşık olarak 1500 yıl önce kaya oyma olarak oluşturulmuştur. Kilise'nin giriş kısmı sivri kemerli üç bölüm ve üç apsisten oluşmaktadır. İç kısım tol denilen sivri kemerli geniş hacimli bir dehliz biçimindedir. İç mekân farklı büyüklüklerde dört bölümden oluşmaktadır. Mekânlar arası geçiş kemerli kapılarla sağlanmaktadır. Girişin yapıldığı ilk bölümden merdivenle harim (naos) bölümünün izlenebildiği galeriye çıkılır. Diğer geçiş kapıları giriş mekanıyla harim (naos) arasında bağlantı sağlamaktadır. Tol Kilise, bölgemizdeki en eski dini yapılardan birisidir. Belediye'miz tarafından restorasyon uygulamaları gerçekleştirilen yapı, günümüzde "Talas Sanat Galerisi" işleviyle hizmet vermektedir.

- Erken Hristiyanlık devri kilisesi
- 1500 yıllık kültürel miras değeri
- Talas Sanat Galerisi

• Talas'ta Amerikan Misyonu 1870 yılında kurulmuştur.

• Amerikan Kız Okulları ise Talas'ta 1871-1915 arasında faaliyet göstermiştir.

KIÇIKÖY MAHALLESİ

Amerikan Kız Mektebi

Amerikalılar misyonerlik faaliyetlerini yürütmek ve yaygınlaştırmak amacıyla yaptıkları çevre tetkikleri sonucunda 1850 yılında Kayseri Misyonunun kurulması kararını almışlar ve 1854 yılında Kayseri Misyon Merkezini kurmuşlardır. Talas, 1870 yılında ABCFM (The American Board Of Commissioners For Foreign Missions / Amerikan Yabancı Misyonlar Komisyonu) tarafından uç istasyon olarak belirlenmiştir. Talas'ta açılan ilk Amerikan Kız Mektebi, Miss Sarah Closson tarafından Aşağı Talas dolaylarında 1871 yılında kurulmuştur. Öğrenci sayısının artması sebebiyle 1873 yılında mektep, yeni bir binaya taşınmıştır. Bu binada başlangıçta sadece kızlara kurs niteliğinde eğitim verilmiştir. İlerleyen zamanlarda bina kızlar için yatılı duruma getirilmiştir. Bu binada başlatılan kız eğitim faaliyetleri 1889 yılından itibaren binanın yetersiz gelmesi sebebiyle Yukarı Mahalle'deki binada devam ettirilmiştir. Gayrimüslim mimariye ait detaylarla dikkat çeken yapı, konut olarak da kullanılmıştır. Yapı, günümüzde oldukça yıpranmış ve kullanılamaz durumdadır.

KIÇIKÖY MAHALLESİ

Esmâ Hanım Çeşmesi

Kiçiköy Mahallemizde Ali Saip Paşa Caddesi'nin Aşağı Meydan ile sonlandığı alanda bulunmaktadır. Çeşme nişi içerisinde yer alan kitabesine göre çeşmenin Ali Saip Paşa tarafından annesi Esmâ Hanım için 1305 (M.1887) tarihinde yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Ayna taşı ve kitabesi mermer olan çeşmenin diğer kısımlarında kaba yonu ve kesme taşlar kullanılmıştır. Kitabesi, sülüs hattıyla yazılmış altı bölümden oluşmaktadır. Çeşmede ayna taşı etrafında yer alan bitkisel motiflerden başka süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Kitabe;

Ali Saip Paşa'nın annesinin
sebillhanelerinden
Ölümünden sonra daim
kılınsın diye hak
yolunda yaptı.
Susayan insanlar
su içtikçe, Mü'minler
abdest aldıkça
Ruhuna rahmetle birlikte
güzel bir bakış eylesinler
Muhtar Efendi tam tarihini
düştü, ücra beldeye temiz
su getirdi Esmâ Hanım.
Sene 1305 (M.1888)

(D.1826 - Ö.1891)

KİMDİR?

Ali Saip Paşa

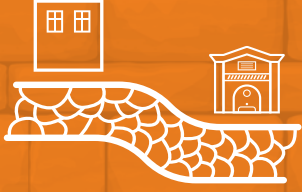
1243 (M.1826) yılında Talas'ta doğmuştur. Gürcü muhacirlerden Hacı İbrahim Efendi'nin oğludur. Sultan Abdülaziz ve Sultan II.Abdülhamid döneminde Seraskerlik (dönemin savunma bakanlığı) rütbesine kadar yükselmiş Osmanlı Devleti'nin önemli isimlerindedir. Küçük yaşlarda İstanbul'a götürülmüştür. Orada hayvanla yük taşıırken gösterdiği becerikliliğe şahit olan Kasım Paşa isimli yüksek rütbeli bir zat onun okumasına imkân sağlayarak bu mertebelere yükselmesine vesile olmuştur. Mekteb-i Harbiye'ye (Harp Okulu) girip erkân-ı harp (kurmay) olarak mezun olduktan sonra sırasıyla miralay (albay), 1867'de liva (tuğgeneral), 1869'da ferik (tümgeneral) oldu ve daire-i şura (Danıştay) azalığında bulundu. 1871'de Daire-i Şura Reisi, sonra da Vidin Kumandanı oldu. 1872'de Zaptiye Nazırı (Emniyet Genel Müdürü) oldu. Kısa sürede azledilerek Mart 1873'te İşkodra Valisi, 5 Mayıs'ta Tophane Nazırı, 7 Temmuz'da Vezirlik rütbesi verilerek Üçüncü Ordu Müşiri (Mareşal) Haziran 1874'te buna ilaveten Manastır valisi, 12 Aralık 1874'te Serasker Kaymakamı 4 Nisan 1875'te de Serasker oldu. Sultan II.Abdülhamid'in tahta çıkmasından bir süre sonra 3 Mart 1875'te Üçüncü Ordu Müşiri, İşkodra ve Niş Kumandanı oldu. 9 Eylül 1885'te ikinci defa Serasker oldu. 8 Ağustos 1891'de aniden vefat edene kadar bu vazifede kaldı. Ali Saip Paşa, Bugün İstanbul Ortaköy'de bulunan ve V. Murat'ın kızı Hatice Sultan'ın adıyla bilinen yalıda ikamet etmiştir. Ali Saip Paşa'nın mezarı İstanbul'da Divanyolu'nda II. Mahmud Türbesi haziresindedir. Ali Saip Paşa memleketi Talas'ta cami, minare, çeşme ve hamam gibi vakıflar inşa ettirmesinin yanında annesi Esma Hanım için Türbe yaptırmıştır. Talas'ta bir de mektep inşa ettirmiştir ancak bu mektep günümüze ulaşmamıştır. Hayratlarının giderleri için Talas'ta, bir kısım arazinin gelirlerini tahsis ettiği bir vakıf kurmuştur.

*Ali Saip Paşa
Mezarı*

TABLAKAYA MAHALLESİ

- *Muammer Bey Caddesi*
- *Cumhuriyet Meydanı*
- *Eski Belediye*
- *Salih Ağa Çeşmesi*
- *Panaya Kilisesi*
- *Yaman Dede Konağı*
- *Yaman Dede Kimdir*

· Arnavut taş döşemeli yollar

· Merdivenli sokaklar

· Geleneksel konutlar

TABLAKAYA MAHALLESİ

Muammer Bey Caddesi

Tablakaya Mahallemizde yer alan ve mahallenin kentsel sit alanı içerisinde kalan kısmını doğu-batı doğrultusunda kateden güzergâhtır. Caddeye Kayseri'nin eski valilerinden "Muammer Bey" adı verilmiştir. Cadde güzergâhında geleneksel nitelikteki konutlar karşılıklı olarak sıralanmıştır. Caddemiz, Arnavut taş döşemeli yolları ve Hükümet Caddesi'ne bağlanan merdivenli sokaklarıyla görülmeye değer önemli bir tarihi güzergâhtır.

TABLAKAYA MAHALLESİ

Cumhuriyet Meydanı

- Milli bayramların tören alanıdır
- Eski Belediye (1955)
- Salih Ağa Çeşmesi (1926)
- Tablakaya Cami (1960)

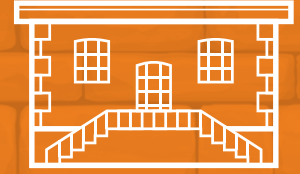
Tablakaya Mahallemizde, Erhan ve Hükümet Caddesi'nin birleştiği noktada yer almaktadır. Şehrin en eski ortak noktalarından olan bu meydanda 19. yüzyılda "Un Pazarı" kurulmuş. Meydan çevresindeki alanın bir kısmı 20. yüzyıl başlarına kadar gayrimüslimlere ait mezarlık olarak kullanılmıştır. 1950'li yıllardan sonra Talas'ta gelişen idari yapıya bağlı olarak kamu yapılarının bu meydan çevresinde inşa edilmesinden sonra resmi törenler bu meydanda yapılmaya başlanmış ve buna bağlı olarak da alan Cumhuriyet Meydanı olarak anılmıştır. Meydan çevresinde Eski Belediye Binası, Tablakaya Cami, Salih Ağa Çeşmesi gibi önemli yapılarla birlikte geleneksel nitelikli konutlar bulunmaktadır.

TABLAKAYA MAHALLESİ

Eski Belediye

Tablakaya Mahallemizde Cumhuriyet Meydanı'nda yer almaktadır. 1955-1960 yılları arasında inşa edilmiştir. İlk dönemlerinde "gençlik kulübü" ve "tiyatro" olarak değerlendirilmiş olan yapı daha sonra "Talas Belediyesi" hizmet binası olarak kullanılmıştır. Talas Belediye Başkanlığı'nın yeni binasına taşınmasından sonra bir dönem "Askerlik Şubesi" olarak kullanılmıştır. Askerlik Şubesi'nin de taşınmasıyla gençlik merkezi olarak değerlendirilmiştir. 2016 yılında Belediye'miz tarafından restorasyon uygulamaları gerçekleştirilen yapı, belediye konağı ve nikah salonu olarak hizmet vermektedir.

- Talas Kulübü
- Nüfus Müdürlüğü
- Askerlik Şubesi olarak kullanılmıştır

*Kitabe;
Tek O'dur herşeyi
yaratan ve baki olan
Hayrat sahibi
Balcı Halil Oğlu
Salih Ağa
Tek maksadı
Allah'ın rızasıyla
O'nun feyzinden
kurtuluğu bulmaktır.
Sene 1344 (M.1926)*

TABLAKAYA MAHALLESİ

Salih Ağa eşmesi

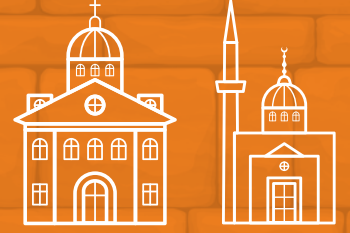
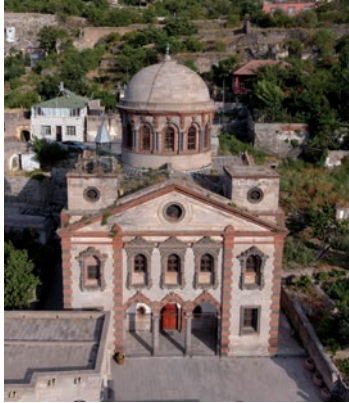
Tablakaya Mahalle'mizde, eşme Sokağı'nın hemen girişinde yer almaktadır. 1344 (M.1926) senesinde Balcı Halil oğlu Salih Ağa tarafından yaptırılmıştır. Çeşmenin üçgen alınlığının ortasında dairevi formlu kitabesi yer alır. Kitabe hattı beyaz mermer üzerine işlenmiştir. Çeşmenin sonlandığı ta kısmı antik devir yapılarının giriş cepheleri gibi düzenlenmiştir. Çeşmenin kemer kavsarasında mermer kullanılmıştır. Cumhuriyetin erken dönemlerinde inşa edilmiş olan bu zarif yapı, Cumhuriyet Meydanı'nın simge yapılarından birisi olmuştur.

TABLAKAYA MAHALLESİ

Panaya Kilisesi Yaman Dede Cami

Tablakaya Mahallemizde, Karabey Sokak'ta yer almaktadır. 1886 yılında Sultan II. Abdülhamit Han'ın izniyle Metropolit İonnis tarafından Meryem Ana'nın ölümüne (koimesis) ithafen yaptırılmıştır. Orijinalinde kilise olan yapı, haçvari (transept) plan şemasında inşa edilmiştir. Giriş (narteks) bölümü üç kemerle oluşturulmuştur. Giriş (narteks) bölümündeki kemerlerin üzeri tonoz biçiminde örtülmüştür. Naos (harim) bölümünde merkezi bir mekân oluşturulmuştur. Haçvari (transept) plan şemasındaki kilise, dört ayağın taşıdığı merkezi kubbeye örtülüdür. Kilise olarak inşa edilmiş olan yapı, mübadele sonrasında güney yönünde mihrap ve minber eklenerek 1321 (M.1924) yılında camiye çevrilmiş ve Yeni Zafer Cami Şerifi olarak anılmıştır. Yapı, Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün ve hayırseverlerin yardımlarıyla 2006 yılında restore edilmiş olup günümüzde Talas için önemli şahsiyetlerimizden olan Yaman Dede'nin adını yaşatmak amacıyla "Yaman Dede Cami" adıyla anılmaktadır.

*Kitabe;
Panaya Yapısı
Şehr-i mayıs birinde
Şevketlu Sultan
Hamid ve erfa
Metropolid İonnis
devrinde.
Sene 1886*

- İç sofalı geleneksel Türk evi
- Tokana (Mutfak)
- Zerzemi (Kiler)
- Tol - Köften (Mahsen)
- Şirane
- Alaybeyler Ailesi ve Kürtüncüler Ailesi tarafından kullanılmıştır.
- Sene 1850

TABLAKAYA MAHALLESİ

Yaman Dede Konağı

Tablakaya Mahallemizde, Muammer Bey Caddesi'nde yer almaktadır. Yapı, 1850 yılında geleneksel Türk evi karakteristiğinde inşa edilmiştir. 1890'lı yıllara doğru kısmen yıkılan yapı, gayrimüslim bir kullanıcı tarafından satın alınmış ve onarılmıştır. Bu onarımlarda konağın bazı kısımlarına gayrimüslim mimariye ait unsurlar eklenmiştir. Konağın gayrimüslim kullanıcıları mübadele dolayısıyla Talas'ı terk etmiştir. Bu sebeple yapı hazineye devredilmiştir. Konak, 1927 yılında yapılan açık artırmada Alaybeyzade Osman Ağa tarafından alınmış ve uzunca bir süre Alaybey ailesi tarafından kullanılmıştır. Konak, 1974 yılında Kürtüncüzadeler tarafından satın alınmıştır. Taş, ahşap ve kalem işi süslemelerinin en estetik örneklerinin yer aldığı yonu taşından inşa edilmiş üç kattan oluşan konakta; sofa, odalar, tokana (mutfak), zerzemi (kiler), tuvaletler, tol - köften (mahsen) ve şirane gibi mekânlar bulunmaktadır. 1979 yılında korunması gerekli eski eser olarak tescil edilen yapı, 2007 yılında Talas Belediyesi tarafından kamulaştırılmış ve 2011 yılında restore edilmiştir. Konak, onarımı sonrasında Talas'ın geleneksel yaşam kültürünü temsil edecek biçimde düzenlenmiş ve ziyarete açılmıştır.

KİMDİR?

Yaman Dede

1887 yılında Talas'ta doğmuştur. Asıl adı Diyamandı'dır. Küçük yaşta ailesiyle birlikte Kastamonu'ya geldikten sonra Rum Ortodoks Mektebi'nde öğrenim hayatına başlamıştır. Rüştiye'de Arapça ve Farsça öğrenmeye başlamıştır. Ardından Kastamonu idadisi'nde eğitime devam etmiştir. Özellikle Arapça ve Farsça dillerindeki iyi durumu dolayısıyla arkadaşları arasında "Molla Diyamandı" olarak anılmıştır. Diyamandı daha çocukluk döneminde İslam'a ait güzelliklere ilgi duymuştur. Bir gayrimüslim olsa da din derslerinde sınıftan çıkmayıp İslâm'a ait güzellikleri gönül kulağıyla dinlemiştir. Lise döneminde derin dini hisler barındıran şiirler yazmaya başlamıştır. Üniversite eğitimine İstanbul Hukuk Fakültesi'nde devam etmiştir. Mesnevi dersleri aldığı Ahmet Remzi Dede ve Celaleddin Çelebi'yi de bu dönemlerde tanımıştır. İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra uzun süre avukatlık yapmıştır. 1931'de edebiyat ve Farsça öğretmenliği yapmaya başlayıp 1940'larda Saint Louis Fransız Ruhban Okulu'nda Türkçe, 1942'de Notre Dame Lisesi'nde Edebiyat ve 1950'lerden sonra İstanbul İmam Hatip Okulu'nda Türkçe-Farsça, 1960'larda İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nde Edebiyat ve Farsça dersleri vermiştir. İnandığı dini, içinden geldiği gibi yaşayamamak onu hep üzmüştür. Bu sebeple Müslüman olduğunu uzun süre gizlemiş ve ibadetlerini gizlice yapmıştır. Ancak 1942 yılında buna bir son verme kararı alarak, ailesine ve çevresine müslüman olduğunu açıklamış ve Mehmed Abdülkadir KEÇEOĞLU ismini almıştır. Bu durumdan dolayı ailesinden ayrılmak zorunda kalmıştır. İlahiyatçı ve yazarlardan Emin IŞIK, İstanbul'un eski müftülerinden Selahaddin KAYA ve Osman Nuri TOPBAŞ gibi önemli isimler tanınmış öğrencilerindedir. 3 Mayıs 1962 tarihinde Çamlıca'daki evinde vefat eden Yaman Dede, Karacaahmed Mezarlığı'nda medfundur.

(D.1887 - Ö.1962)

Ağlatmada Yak

Yak sinemi ateşlere,
efgânıma bakma
Ruhumda yanan ateşe
nîrânıma bakma
Hiç sönmeyecek aşkıma
imanıma bakma
Ağlatma da yak,
hâl-i perişanıma bakma

Yaşlar akarak belki
uçar zerresi aşkın
Ateşle yaşar, yaşla
değil yâresi aşkın
Yanmaktır efendim
bircik çaresi aşkın
Ağlatma da yak, hal-i
perişanıma bakma

HAN MAHALLESİ

- Erhan Caddesi
- Han Cami
- Ali Saip Paşa Hamamı
- Hacı Ahmet Efendi eşmesi
- Taksiarhis Kilisesi
- Karaman Bayırı
- General Trikopolis ve Talas Günleri

· Değirmen, sarnıç, çeşmeler, hamam gibi önemli su yapılarıyla kilise ve cami gibi dini mimariye ait önemli kültürel miras değerlerinin bulunduğu tarihi akslarımızdır.

HAN MAHALLESİ

Erhan Caddesi

Talas Kentsel Sit Alanı içerisinde Cumhuriyet Meydanı ile Harman Meydanı'nı birbirine bağlayan güzergâhtır. Üzerinde farklı nitelikte anıtsal yapıların bulunduğu ve önemli tarihsel olaylara şahitlik etmiş bir güzergâhtır. Yunan Kuvvetleri Komutanı General Trikopis, Kurtuluş Savaşı sonrasında Lozan Anlaşmasına kadar esir olarak tutulduğu süreçte bu caddede bulunan ve Horhoruni adında Ermeni bir doktora ait konakta ikamet etmiştir. Hagia Nikola Kilisesi, Cadde üzerinde inşa edilmiş ancak günümüze ulaşamayan önemli dini mimari örneklerindedir. Tarihi kent dokusu içerisinde önemli akslardan birisi durumundaki bu güzergâh 1950'lerden sonraki süreçte farklı dönemlerde yapılan müdahalelerle genişletilmiştir.

HAN MAHALLESİ

Han Cami

*Kitabe;
Mü'minlerin emiri zamanın en
büyüğü (ermişi)
Abdülhamid Han ki, zamanında
halkı saadetler içinde kıldı
Zamanın en büyüğü olan bu
ermişin himmeti sayesinde
Allah rızası için binlerce cami ve
dergah imar edildi
Meliklerin eserlerini elbet takip
etmek lazımdır
Mutluluklar buyurmuş çünkü O'na
Ahmed-i Muhtar
Onun için Hazreti Derviş Efendi
eyledi kendi namına
Hakkın rızası için bu mabedi
inanınların bahçesine dönüştürdü.
Mihrap ve minberde okundukça
"Ayetlerine itaat ediniz"
Beş vakit namaza durdukça
seçilmiş kişiler saf saf
Allah, yaptırana sonsuz ecir
(sevap) ve ihsan eylesin
Temizlerin ilahı her şeyi bilen
hakkın mutluluğu için
Bu dergâha rafet yazdı bu Güher
tarihi
Bu temiz ümmete bu güzel nurlu
cami yapıldı
Hattatların Reisi Muhsinzade es-
Seyyid Abdullah.
Sene 1316 (M.1899)*

Han Mahallemizde, Erhan Caddesi üzerinde yer almaktadır. 1316 (M.1899) yılında Sultan II. Abdülhamit Han zamanında Şeyhülislam Müsteşarı Derviş Efendi tarafından inşa edilmiştir. Caminin hüsn-ü hatları, Hattatların Reisi Muhsinzade es-Seyyid Abdullah tarafından yazılmıştır. Camiye üçgen alınlıklı, düz lentolu kapıdan girilmektedir. Minaresi son cemaat mahallinin güneydoğusuna bitişik olarak kesme taştan inşa edilmiştir. Kare plandaki harim mekânının üzeri, sivri kemerlerle taşınan kubbeye örtülüdür. Kubbe kasnağı yüksek tutularak kasnakta yuvarlak kemerli 12 pencere açılmıştır. Yapı, 19. yüzyılda Kayseri'de inşa edilmiş tek kubbeli camilerin önemli örneklerindedir. Yapının birinci katı "sıbyan mektebi" olarak kullanılmıştır.

HAN MAHALLESİ

Ali Saip Paşa Hamamı

Han Mahallemizde, Erhan Caddesi üzerinde Han Cami'nin karşısında yer almaktadır. Hamamın kitabesi yoktur. Ancak vakfiyesinde Ali Saip Paşa tarafından 1307 (M.1889) yılında yaptırıldığı belirtilmiştir. Hamam kare planlı olup kesme taştan inşa edilmiştir. Yapının giriş kapısı kuzey cephesinde bulunmaktadır. Soyunmalık kısmı üç pencere ile aydınlatılmaktadır. Sıcaklık kısmı tek eyvan ve üç halvetten oluşmaktadır. Sıcaklık bölümü kubbelerdeki küçük ışık gözleri ile aydınlatılmaktadır. Yapının üst örtüsünü tonoz ve kubbeler oluşturmaktadır. Yapı, 2020 yılında tamamlanan restorasyon çalışmaları sonrasında hizmete açılmıştır.

- Ali Saip Paşa vakıflarındandır.
- Sene 1307 (M.1889)

*Kitabe;
Hacı Ahmed Efendi bu
çeşmeyi yaptırdı
Tek maksadı Allah'ın
rızasını kazanmaktır
Abdest alıp su içen kim-
selerden
Bir Fatıha ile üç
İhlas ve dua etsinler
diye rica eder.
Sene 1303 (M.1885)*

HAN MAHALLESİ

Hacı Ahmet Efendi Çeşmesi

Han Mahallemizde Han Cami'nin güneydoğusunda yer almaktadır. Kitabesine göre 1303 (M.1885) yılının Ramazan ayında Hacı Ahmet Efendi tarafından inşa ettirilmiştir. Eserin kitabesinde mermer diğer tüm bölümlerinde kesme taş kullanılmıştır.

HAN MAHALLESİ

Taksiarhis Kilisesi

Han Mahallemizde Han Cami'nin güneydoğusunda yer almaktadır. Yapı, öncesinde deprem nedeniyle yıkılmış bir kilisenin yerine 1729 yılında inşa edilmiştir. 1860'lı yıllarda onarım görmüştür. Kilise'nin giriş (narteks) kısmı bu dönemlerde eklenmiştir. Kilise, Rum Ortodoksları için inşa edilmiştir. Mübadele döneminde cemaati Talas'tan ayrılan kilise, özel mülkiyete geçmiştir. Yapıya sonrasındaki süreçlerde konut olarak kullanma amacıyla müdahaleler yapılmıştır. Bir süre konut olarak da değerlendirilen yapı, günümüzde metruk durumdadır.

- Rum Ortodoks Kilisesi
- Sene 1729

- Devlet Çarşısı
- Ticaret, Zanaat, Atölye ve Dükkanlar

HAN MAHALLESİ

Karaman Bayırı Esvak-i Sultani

Esvak-i Sultani (Devlet Çarşısı), Talas'ta iş yeri, dükkân, üretim atölyeleri ve mağazaların bulunduğu alandır. Hanönü Çarşısı, Uzun Çarşı Caddesi, Karaman Bayırı ve Çardakbaşı güzergâhları bu alan ile bağlantılıdır. Bu güzergâh ve çevresi 19. yüzyılda Kayseri çevresinin ve Talas'ın önemli ticari alanı durumundadır. Küçük atölye ve dükkânların bulunduğu bu alanda saraç, semerci, nalbant, demirci, kuyumcu gibi pek çok meslek koluna ait işletmenin imalat ve satış yaptığı, 19. yüzyıl kayıtlarına göre de yaklaşık iki yüz adet dükkânın yer aldığı bir alandır. Bu dönemlerde bölgenin ticari öneminden dolayı çarşı, "Esvak-i Sultani" diye anılmıştır. Bu ifade devlet çarşısı anlamına gelmektedir. Günümüzde bu alanda tarihi kent dokusuna ait eski yerleşmenin önemli kalıntıları bulunmaktadır.

KİMDİR?

General Trikopis ve Talas Günleri

Osmanlı İmparatorluğu'nun 1. Dünya Savaşı'nı kaybetmesi sonrasında düşman kuvvetlerin desteğini alan Yunanlılar, Batı Anadolu bölgesine göz koymuştu. Yunan Kralı Paul, ordularına Anadolu'nun işgal edilmesi emrini vermişti. Türk ordusu, Yunan birliklerine karşı Afyon yakınlarında mevzilenip, büyük taarruza hazırlandı ve 26 Ağustos 1922'de Büyük Taarruz başladı. Türk Ordusu, 30 Ağustos 1922'de düşman kuvvetlere karşı kesin bir zafer kazandı. Batı Anadolu'daki Yunan birliklerinin komutanı Trikopis, 2 Eylül 1922'de tüm komuta kademesiyle birlikte Türk Silahlı Kuvvetleri'ne teslim oldu. Trikopis, önce İsmet Paşa'nın, ardından da, taarruz bölgesinde bulunan Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın huzuruna çıkarıldı. Trikopis, 1952 yılında verdiği bir röportajda durumu şu sözleriyle anlatmıştır: "2 Eylül 1922 gecesi, Türk askerlerine esir düştüm. Sağ kalan birliklerimiz, İzmir'e doğru kaçmaya çalışıyordu. Bu, bizim için büyük bir mağlubiyetti. Beni, önce Garp Cephesi Komutanı İsmet Paşa'ya götürdüler. İsmet Paşa da, beni yanına alarak, Mustafa Kemal Paşa'nın huzuruna çıkardı. Mustafa Kemal Paşa, beni mert bir askere yakışır şekilde kabul etti. Kendisinin şu sözlerini o gün bugün hiç unutmadım. 'Üzülmeyin general; siz, görevinizi sonuna kadar yaptınız. Askerlikte mağlup olmak da vardır. Napolyon da vaktiyle esir olmuştu. Siz bizim misafirimizsiniz. Yakında her şey düzelecektir. İstirahat ediniz.'" demiştir. Esir alınan General Trikopis'in yanı sıra, 2 general, 11 albay, 4 yarbay, 12 binbaşı, 34 üsteğmen, 69 teğmen, 193 yedek subay ile 2000'den fazla er ve erbaş ile Yunan ordusuyla iş birliği yapan Osmanlı vatandaşı sivil Rumlar, daha sonra ilçemizdeki esir kampına getirilmiştir. General Trikopis, Han Mahallemizde yer alan ve Horhoruni adında Ermeni doktora ait bir evde ikamet etmiştir. Esirler, Lozan Anlaşması sonrasında Talas'tan gönderilmişlerdir.

(D.1868 - Ö.1956)

HARMAN MAHALLESİ

- *Ali Dağı*
- *Kazım Paşa Caddesi*
- *Harman Meydanı*
- *Harman Cami ve eşmesi*
- *Rüştiye Mektebi*
- *Okutan Konağı*
- *Esmâ Hanım Türbesi*
- *Ali Dağı Sarnıçlı Yer Altı Şehri*
- *Cemil Baba Evi*
- *Cemil Baba Mezarlığı ve Türbesi*
- *Cemil Baba Kimdir*

• Yamaç Paraşütü,
Yelken Kanat ve
Dağa yürüyüşleri
Ali Dağı'nda yapılan
rekreatif etkinliklerdendir.

HARMAN MAHALLESİ

Ali Dağı

Tarihi şehrimizin en önemli doğal anıtı niteliğindeki Ali Dağı (1869 m), Erciyes Dağı'nın (3916 m) volkanik faaliyetleri sonucunda üç tepeden oluşmuş cüruf konisidir. Miladın erken devirlerinde Didymoi olarak anılan Ali Dağı, Hristiyanlığın önemli örgütleyicilerinden Aziz Basileios'un (329-379) verdiği öneme ithafen IV. yüzyıldan sonra St. Basil ve Aziz Dağı gibi isimlerle anılmış ve bu söylemler günümüze kadar "Ali Dağı" olarak söylenegelmiştir. Bu yönüyle Ali Dağı, önemli bir kült merkezi olma özelliği de göstermektedir. Evliya Çelebi'nin Seyahatname'sinde bahsettiği Ahmet Tayrani Hazretleri'nin burada medfun oluşu dağın kült özelliğinden kaynaklı olarak, şehir maneviyatı açısından da önemlidir. Bölge florası açısından da önemli olan Talas'ta tespit edilmiş 414 bitki çeşidininin 84 tanesi endemik türdür. Endemik türlerden 23 tanesininin tip yeri ise Ali Dağı'dır. Hava sporları açısından da önemli bir yere sahip olan Ali Dağı'nda yamaç paraşütü ve yelken kanatla uçuş yapılabilmektedir. Dağ'ın zirvesindeki Belediye'mize ait tesisler hava sporları faaliyetleri için hizmet vermektedir. Ayrıca Ali Dağı çevresinde bir model uçak pisti ile birlikte okçuluk ve binicilik faaliyetlerininin yapılabileceği tesislerde bulunmaktadır. Ali Dağı'nı çevreleyen 360 derece güzergâhı ve zirveye ulaşan güzergahlar yürüyüş yapanlar için oldukça uygundur.

· Cadde adını Ali Saip Paşa'yı yetiştiren Kazım Paşa'dan almaktadır.

HARMAN MAHALLESİ

Kazım Paşa Caddesi

Harman Mahallemizde kuzey-güney yönünde uzanan güzergâh, Harman ve Gölbaşı Meydanı'nı birbirine bağlamaktadır. Cadde üzerindeki geleneksel konut dokusunu oluşturan ana yapı malzemesi taştır. Geleneksel nitelikli konutlar yol boyunca karşılıklı olarak sıralanarak bir koridor meydana getirmiştir. Altyapı ve yol rehabilitasyonları tamamlanan güzergâh, tarihi kent dokusunun en önemli akılarından birisi durumundadır.

HARMAN MAHALLESİ

Harman Meydanı

Harman Mahallemizde Kazım Paşa ve Erhan Caddesi'nin kesişiminde yer almaktadır. Şehrin en eski ortak noktalarından olan bu alan, Tarihi kent dokusundaki en büyük meydanımızdır. Meydanı çevreleyen yapılar tarihi şehrimize değer katan simge yapılardır. Harman Cami ve Rüştüye Mektebi Meydan çevresinde bulunan en önemli dini ve sivil mimarlık örnekleridir. Ayrıca, Surp Yerrortutyun ve Hagios Georgios Kiliseleri de Harman Meydanı çevresindeki günümüze ulaşamayan kültürel miras değerleridir.

- Tarihi kent dokusundaki önemli meydanlarımızdandır.
- Harman Cami (1860)
- Rüştüye Mektebi (1869)
- Cemil Baba Evi

HARMAN MAHALLESİ

Harman Cami ve Çeşmesi

Kitabe;
Âlemlerin ruhu Padişah
Sultan Mecid
Allah'ın gölgesi
Peygamber'in vekili
Sayesinde Kayseri
sakinleri bu yüce
Caminin tamirine
keselerinden katkıda
bulundular
Öyle güzel süslendi ki,
her yeri bahçeye döndü
Kemerini görseydi cennet
bağının tavusu onu
gösterirdi
Ey cemaat vacip oldu
sizlere dua etmek
Özellikle böyle sevgi dolu
mabet var iken
Ben yazdım tarihini
Sen de et beş vaktini bu
camiye daim mekan
Sene 1277 (M.1860)

Harman Mahallemizde Harman Meydanı'nda yer almaktadır. İnşa tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 1277 (M.1860) yılında Sultan Abdülmecid Dönemi'nde tamir ettirildiği tamir kitabesinden anlaşılmaktadır. Kuzey-güney yönünde dikdörtgen planda kesme taştan inşa edilmiştir. Harim, son cemaat yeri ve avlu bölümleriyle Harman Cami'nin hemen yanında yer alan çeşmeden oluşur. Son cemaat bölümü üç gözlüdür. Çeşme son cemaat yerine bitişiktir. Cami'nin cümle kapısının üzerindeki kitabesinde Sultan Abdülmecid'in tuğrası yer alır. Caminin minaresi ise 1305 (M.1887) tarihinde Ali Saip Paşa tarafından yaptırılmıştır.

HARMAN MAHALLESİ Rüştiye Mektebi

Harman Mahallemizde Meydan çevresinde yer almaktadır. Harman Meydanı'nın simge yapılarından bir tanesidir. 1286 (M.1869) yılında Sultan Abdülaziz'in emriyle ve Talas halkının katkılarıyla inşa edilmiştir. Yapı tamamen düzgün kesme taştan yapılmıştır. Harman Cami'ne bir külliye havası vermesi amaçlanarak inşa edilen yapı, günümüzde İlçe Halk kütüphanesi olarak hizmet vermektedir.

Kitabe;
Bütün çocukları
cahillikten kurtarmak
amaç oldu
Rüştiye mektebi yapıldı,
bütün çocuklar mutlu
oldu
Şahlar şahı, eğitim sever
Sultan Aziz Han
Hoca atadı, yöre halkının
muradı oldu
Talaslı hayırseverler
büyük yardımda bulun-
dular
Bu okul bin iki yüz
seksen altı da açıldı.
Sene 1286 (1869)

- Orta sofalı geleneksel Türk evi
- Tokana (Mutfak)
- Zerzemi (Kiler)
- Tol - Köften (Mahsen)
- Şirane
- Okutan Ailesi tarafından kullanılmıştır
- Sene 1850

HARMAN MAHALLESİ

Okutan Konağı

Harman Mahallemizde Erhan Caddesi güzergâhında yer almaktadır. Konağın yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 19. yüzyıla tarihlendirilebilir. Konak, orta sofalı geleneksel Türk Evi karakteristiğinde, bodrum, zemin ve birinci kat olmak üzere üç katlı olarak inşa edilmiştir. Okutan ailesine ait olan konak, 2005 yılında Belediye'miz tarafından kamulaştırılmış ve Kültür Bakanlığı tarafından restore edilmiştir. Onarım ve işlevlendirme çalışmalarının ardından Talas turizmine kazandırılan konak, günümüzde restoran olarak hizmet vermektedir.

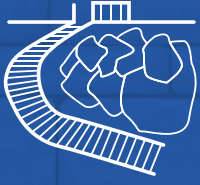
HARMAN MAHALLESİ

Esmâ Hanım Türbesi

Harman Mahallemizde Atatürk Bulvarı üzerinde bulunan Cemil Baba Mezarlığı'nın batı köşesinde yer almaktadır. 1307 (M.1890) yılında Ali Saip Paşa tarafından 1282 (M.1866) yılında vefat eden annesi Esmâ Hanım adına yaptırılmıştır. Türbe, Esmâ Hanım'ın vefatından yaklaşık olarak yirmi dört yıl sonra inşa edilmiştir. Sekizgen planlı olarak tamamen kesme taştan inşa edilmiş olan türbenin üzeri soğanvari bir kubbeye örtülüdür. Sekiz kemer gözünün her birinde yuvarlak formda pencereler yer alır. Yuvarlak formlu pencerelerin altında taş şebekeli dikdörtgen formda pencereler bulunmaktadır.

Kitabe;
Üzerine sonsuz
rahmet olsun.
İsmetli Saip Paşa'nın
mihriban annesi
Hazreti Esmâ Hanım
Bu cihandan iki yüz
seksen iki yılında el
çekip kabri mesken
edindi
Oğlu serasker Saip
himmetle üstüne bir
türbe yapıp ruhunu ihya
etti
Muhtar, karşılıksız olarak
bu akıcı tarihi yazdı.
Ali Saip Paşa da bu
yüce türbeyi yaptı.
Sene 1307 (M.1890)

· Şirane, kuşluk,
ahır ve galeriler

· Doğu koridoru 71 m -
Batı koridoru - 132 m -
Sarnıç 45 m

HARMAN MAHALLESİ

Ali Dağı Sarnıçlı Yer Altı Şehri

Harman Mahallemizde Komando Caddesi üzerinde yer almaktadır. Talas'ta kaya oyma mekânlar tipindeki yapılaşmanın en önemli örneklerinden olan yer altı şehirleri büyük oranda Erken Bizans Devrinde meydana getirilmiştir. Hristiyanlığın yayıldığı süreçteki erken devir toplulukları, bu tip yapıları dış tehditlerden ve düşmanlarına karşı korunmak, yaşamlarını devam ettirebilmek, sığınmak, inançlarını yaşamak ve yaşatmak amaçlarıyla kullanmışlardır. 2 hektarlık arkeolojik sit alanı içerisinde yer alan ve MS IV. - V. yüzyıllara tarihlendirilen yer altı şehri; şirane, kuşluk ve sarnıç bölümleri ile bu bölümleri birbirine bağlayan tünellerden meydana gelmiştir. Bunların yanında kiler olarak kullanılan, tahılların depolandığı zemine gömülü pitoslar ve büyük çaplı yiyecek depolama kuyuları bulunmaktadır. Giriş bölümlerinde yer alan 20 m uzunluğundaki büyük mekândan geçilerek devam eden 132 m uzunluğundaki batı koridoru, 45 m uzunluğundaki sarnıç bölümüne bağlantıyı sağlamaktadır. Yer altı şehri, arkeolojik inceleme ve temizlik çalışmalarının tamamlanmasının ardından 2010 yılında hizmete açılmıştır.

HARMAN MAHALLESİ
Cemil Baba Evi

Harman Mahallemizde Meydan çevresinde yer almaktadır ve Talas'ın önemli manevi şahsiyetlerinden Cemil Baba'nın yaşadığı evdir. Küçük bir avludan geçilerek girilen odasının içerisinde ahşaptan mahfili bulunmaktadır. Yaşadığı dönemlerden, hakkında rivayet edilenlerden bilindiği üzere mütevazı bir hayatı olan Cemil Baba'nın bu anlayışının da ifadesi niteliğindeki evi tek odalı küçük bir evdir.

Kitabe;
Talas'ın önemli
manevi şahsiyetlerinden
Cemil Baba'nın
tek odalı evi.

· Müslüman ahaliye münhasır Talas'ın en eski mezarlıklarındandır.

HARMAN MAHALLESİ

Cemil Baba Mezarlığı ve Türbesi

Harman Mahallemizde Atatürk Bulvarı üzerinde yer almaktadır. Talas'ın Müslümanlara ait en eski mezarlıklarındandır. Cemil Baba'nın medfun bulunduğu türbe de mezarlık içindedir. Cemil Baba Türbesi, baldaken tarzda dört yönden açık bir biçimdedir. Mezarlık içerisinde farklı süsleme ve hatlarla bezenmiş mezar taşları bulunmaktadır.

KİMDİR?

Cemil Baba

1912 yılında Kayseri'nin Deliklitaş Mahallesi'nde doğmuştur. Halk arasında "Boyacı Cemil, Hacı Cemil, Mavi Boncuklu Cemil" olarak tanınan Cemil Baba'nın asıl adı Cemal Kazan'dır. Babası "Kazancı" lakabıyla tanınan Hacı Mustafa Ağa, annesi Methiye Hanım'dır. Babası I. Dünya Savaşı'nda şehit olan Cemil Baba'nın üç çocuğuyla dul kalan annesi, Talas'ın Harman Mahallesi'nde ikamet etmeye başlamıştır. Kız kardeşi genç yaşta bir hastalık sonucu ölmüştür. Bir süre annesi ve diğer kardeşiyle birlikte yaşamıştır. Annesi ve erkek kardeşinin de vefatından sonra yalnız ve menkıbelerle örülü yarı meçhul bir hayat yaşamıştır. Ayakkabı boyacılığı yapan Cemil Baba, ilerleyen yaşlarında boyacılığı bırakmıştır. Cemil Baba, şehirde sevdiği kişilere verdiği mavi boncuklardan dolayı "Mavi Boncuklu Cemil Baba" olarak anılmıştır. 6 Kasım 1982 tarihinde yeğeninin Talas'taki evinde hayatını kaybetmiş ve 7 Kasım'da cenazesi büyük bir kalabalığın katılımıyla Talas'ta toprağa verilmiştir. Defnedildiği mezarlık günümüzde kendi adıyla anılmaktadır.

(D.1912 - Ö.1982)

"Alem iyi olsaydı! Bağ duvar istemezdi, kapı anahtar"

YUKARI MAHALLE

- *Amerikan Kız Koleji*
- *Amerkan Hastanesi*
- *Amerikan Erkek Koleji*
- *Kuyumcular Çarşısı*
- *Atatürk Köşkü*
- *Feyzioğlu Konağı*
- *Sait Azmi Feyzioğlu Kimdir*

- Paşa Konağı
(1874)
- Amerikan Kız Koleji
(1889)

YUKARI MAHALLE

Amerikan Kız Koleji

Amerikalılar yaptıkları çevre tetkikleri sonucunda 1850 yılında Kayseri Misyon'unun kurulması kararını almışlar ve 1854 yılında Batı Türkiye Misyon'una bağlı olarak Kayseri Misyon İstasyonunu kurmuşlardır. Kurulduktan sonra Kayseri ve çevresi Amerikalılar tarafından her yönü ile incelenmiş ve Talas'ta 1870 yılında bir uç istasyon kurulması kararlaştırılmıştır. Talas'ta açılan ilk Amerikan Kız Mektebi, ABCFM (The American Board Of Commissioners For Foreign Missions / Amerikan Yabancı Misyonlar Komisyonu) misyonerlerinden Miss Sarah Closson tarafından Aşağı Talas dolaylarında 1871 yılında kurulmuştur. Öğrenci sayısının artması sebebiyle 1873 yılında mektep, yeni bir binaya taşınmıştır. Binanın yetersiz gelmesi sebebiyle bu okul daha sonra Yukarı Mahalle'deki binasına taşınmıştır. 1874 yılında yapılan ve "Paşa Konağı" olarak bilinen bu binaya 1893 yılında "Amerikan Kız Koleji" olarak işlevlendirilmesi sürecinde bir kat daha eklenmiştir. 1889 tarihinden itibaren kız eğitim faaliyetlerine bu binada devam edilmiştir. Birinci Dünya Savaşı sonrasında kız eğitim faaliyetleri sonlanmıştır. Öğretmen evleriyle birlikte büyük bir kompleks içinde yer alan yapı 1978'den beri Erciyes Üniversitesi Sosyal Tesisleri olarak kullanılmaktadır.

• Amerikalıların faaliyetleri kapsamında planlı olarak inşa ettikleri ilk binadır.

• Sene 1889-1972

YUKARI MAHALLE

Amerikan Hastanesi

Amerikalıların misyonerlik faaliyetleri kapsamında gerçekleştirdikleri sağlık hizmetleri ilk olarak Dr. William Dodd tarafından klinikte ve ayrıca gezici olarak verilmiştir. Misyon merkezinden sağlık hizmetleriyle ilgili ilk raporlarda 1887 yılında Dr. W. Dodd tarafından verilmiştir. Hastane binası Amerikalıların Talaş'ta planlı olarak inşa ettikleri ilk binadır. Eğitim faaliyetlerinin bitmesinin ardından 1972 yılına kadar sağlık hizmetlerini devam ettiren Amerikalıların varlıkları bu tarihten sonra faaliyetleri sonlanmıştı Doktor evleriyle birlikte büyük bir kompleks içinde yer alan yapı 1978'den beri Erciyes Üniversitesi Sosyal Tesisleri olarak kullanılmaktadır.

YUKARI MAHALLE

Amerikan Erkek Koleji

Merzifon İstasyonu'nda yetkili olan Henry Wingate'nin 1893 yılında Talas'a gelmesi sonrasında erkekler için ortaokul düzeyinde eğitim veren bir okul açılmıştır. Yukarı Mahalle'deki binanın yapımının tamamlanmasına kadarki süreçte Talas'taki muhtelif yerlerde, kiralık binalarda eğitime devam edilmiştir. Erkek Koleji'nin inşasına 1906 yılında Mr. Wingate döneminde başlanmıştır. Bu süreç 1908 yılına kadar sürmüş ve binalar tamamlandıktan sonra "Amerikan Erkek Koleji" olarak hizmete başlamıştır. 1911'de Erkek Koleji yurtların eklenmesiyle genişletilmiştir. I. Dünya Savaşı nedeniyle alınan tedbirler kapsamında Amerikalıların faaliyetleri durdurulmuş ve 1916 yılından sonra savaş sürecinde bütün binalar askeri hastane olarak, savaş sonrasında yetimhane olarak kullanılmıştır. 1928 yılında Cumhuriyet Hükümeti'nin izniyle Talas Amerikan Koleji'nin Türkçe eğitim vermesi şartıyla Mr. Paul E. Nilson tarafından eğitim faaliyetlerine devam ettirilmesine izin verilmiştir. Amerikan Erkek Okulu eğitim faaliyetlerini 1967 yılına kadar sürdürmüştür. Bu tarihten sonra Beden Terbiyesi Tesisleri olarak kullanılan bina, 2016 yılında Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları sonrasında "Gençlik Merkezi" olarak hizmet vermeye başlamıştır.

- ABCFM
(The American Board Of Commissioners For Foreign Missions / Amerikan Yabancı Misyonerler Komisyonu)
- Mr. Henry WINGATE
(Kurucu Misyoner Müdür)
- Mr. Paul E. NILSON
(I. Dünya Savaşı sonrasında erkek koleji faaliyetlerini yeniden başlatan misyoner müdür)
- Sene 1906-1967

· Üretim ve satış yapılan sıralı bitişik dükkanlardan oluşan 19. yüzyıldan kalma çarşı

YUKARI MAHALLE

Kuyumcular Çarşısı

Yukarı Mahallemizde Düzyol Sokağı'nda yer almaktadır. Kesme taştan inşa edilmiş, düzenli bir yapıya sahip olan sıralı dükkânların oluşturduğu bir çarşıdır. Kuyumcular çarşısı olarak kullanılmıştır. Yan yana sıralanmış dükkânların her birinde bir giriş kapısı ve bir vitrin bulunmaktadır. Konsolları özenle işlenmiştir. Konsolların sarkıt uçlarının değerli taşlara benzer şekilde işlenmesi dükkânların işlevi konusunda da ipuçları vermektedir.

YUKARI MAHALLE
Atatürk Köşkü
Vali Konağı

Yukarı Mahallemizde yer almaktadır. Manzaraya hâkim yüksek bir tepe üzerindedir. Kayseri Valiliği tarafından 1927 yılında yaptırılmıştır. Atatürk, 4 Şubat 1934 tarihinde Kayseri'ye geldiğinde Talas halkını da ziyaret etmiş ve bu köşkte misafir edilmiştir. Bu ziyaretinde misafir edildiği konak Atatürk'e hediye edilmiştir. 1962 yılında Valilik talimatıyla kız çocukları için Kız Yetiştirme Yurdu olarak işlevlendirilmiş ve yaklaşık 65 çocuk ile hizmet vermeye başlamıştır. Yurtta kalan 0-6 yaş arası çocuklar 1968 yılında Çocuk Yuva'sına nakledilmiştir. 7-18 yaş arası çocuklar ise 1972 yılında Çocuk Bakım Yurdu'na nakledilmişlerdir. Günümüzde Kayseri Valiliğine ait olan bina, Vali Konağı olarak kullanılmaktadır.

- Kız Yetiştirme Yurdu (1962)
- Vali Konağı
- Sene 1927

- Orta sofalı geleneksel Türk evi
- Tokana (Mutfak)
- Zerzemi (Kiler)
- Tol – Köften (Mahsen)
- Şirane
- Feyzioğlu Ailesi tarafından kullanılmıştır

YUKARI MAHALLE

Feyzioğlu Konağı

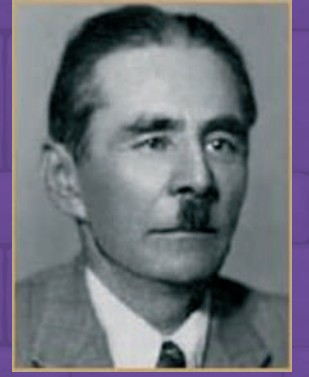
Yukarı Mahallemizde Kayabaşı Sokağı'nda yer almaktadır. Konağın yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 19. yüzyıla tarihlendirilebilir. Yapının bulunduğu yer 19. yüzyıl kayıtlarında Türab Mahallesi olarak anılmaktadır. Talas ve Kayseri manzarasına hakim bir konumda, geniş bir bahçe içerisinde yer alan konak; Bilerli oğlu Hacı Hüseyin Ağa tarafından hazineye satılmıştır. 1926 yılında Feyzi zade Sait Azmi Bey tarafından satın alınmıştır. Konak, orta sofalı geleneksel Türk evi karakteristiğinde, tol mekânlardan oluşan iki bodrum kat ve zemin kat olmak üzere üç katlı olarak inşa edilmiştir. Yapının tavan kısımlarındaki kenarlıklarda kullanılmış olan bağdadi teknik, yapının ilgi çeken unsurlarındandır. Ayrıca konağın sofa kısmında bir de su kuyusu bulunmaktadır. Kayseri'nin köklü ailelerinden Feyzioğlu ailesinin mensupları tarafından seksen yıl boyunca sayfiye (yazlık) konağı olarak kullanılmış olan yapı, Talas Belediyesi tarafından 2008 yılında kamulaştırılmıştır. Yapının restorasyon uygulamaları 2011 yılında İl Özel İdaresi tarafından gerçekleştirilmiş olup günümüzde Belediye'miz tarafından temsil ve ağırlama hizmetlerinde kullanılmaktadır.

KİMDİR?

Sait Azmi Feyzioğlu

1889 yılında Kayseri'de doğmuştur. İlk ve orta okulu Kayseri'de tamamlamıştır. 1912 yılında İstanbul Darülfünunu Hukuk Mektebi'nden mezun olmuştur. Palu (1914), Kemah (1915), Zara (1917) ve Nusaybin (1923) Bidayet (Asliye) Mahkemesi Başkanlığı yapmıştır. Birinci Dünya Savaşı sonrasında hakimlikten istifa ederek avukatlık yapmaya başlamıştır. Kızıl Hilal adlı bir dergi çıkarmıştır. Bununla beraber Kayseri'de yayımlanan Misak-ı Milli ve Ata Yolu Gazetesinin başyazarlığını yapmıştır. IV.dönem (1931) ve VIII. dönem (1946) Kayseri Milletvekili olarak TBMM'de yer almıştır.

(D.1889 - Ö.1950)

REŞADIYE MAHALLESİ

- *Panaya Kilisesi*
- *Aşağı Camii*
- *Yukarı Camii*

• Meryem Ana'nın doğumuna (genesis) ithafen yaptırılmıştır.

• Sene 1840

REŞADIYE MAHALLESİ

Panaya Kilisesi

Reşadiye Mahallemizde, Fabrika Çıkma Sokağı'nda yer almaktadır. Yapı, 1840 yılında Meryem Ana'nın doğumuna (genesis) ithafen inşa edilmiştir. Doğu-batı doğrultusunda uzanan kilise, üç nefli olup bazilikal plânlıdır. Kırmızıya yakın renkte kesme taştan inşa edilmiştir. Orta nef diğerlerinden daha geniş tutulmuştur ve dörder sütunla bu neflerden ayrılmıştır. Apsisleri tamamen yıkılmıştır. Orta nef tonozunun köşelerinde İncil yazarlarının siva üzerine fresko olarak yapılmış betimlemeleri görülmektedir. Tonozun güneydoğu köşesindeki betimlemede kartal tasviriyle birlikte işlenmiş İncil yazarı Yuhanna seçilebilmektedir. Kilise'nin güneyindeki nişlerden birinin doğu yüzüne Hagios Kristoforos betimlemesi işlenmişken, güney duvarda sadece baş kısmı seçilebilen İsa tasviri yer almaktadır.

- *Hacı Eyüp Bin İbrahim Paşa tarafından yaptırılmıştır*
- *Sene 1175 (M.1759)*

REŞADİYE MAHALLESİ

Aşağı Cami

Reşadiye Mahallemizde yer almaktadır. Cami, kitabesine göre 1175 (M.1759) yılında Hacı Eyüp Bin İbrahim Paşa tarafından yaptırılmıştır. 1938 yılında onarım gören yapı, 1959 yılında yapılan müdahalelerle genişletilmiştir. Cami'nin batı cephesinde bulunan kesme taştan yapılmış tek şerefeli minaresiyle mahfil ve son cemaat yeri de 1959 yılında yapılan müdahalelerde eklenmiştir. Bu dönemde yapılan müdahalelerle birlikte yapı, tek kubbeli mekân haline getirilmiştir. İç mekânında süslemeye rastlanmayan yapının mihrabı mermerden, minberi ve vaiz kürsüsü taştan yapılmıştır.

REŞADIYE MAHALLESİ Yukarı Camii

Reşadiye Mahallemizde yer almaktadır. Cami'nin kitabesi bulunmamaktadır. Ancak benzer mimari tarzdaki yapılarla kıyaslandığında 18. yüzyıla tarihlendirilebilir. Yapı, 1960 yılında kapsamlı bir onarım görmüştür. Cami'nin kuzeybatı cephesinde bulunan kesme taştan yapılmış tek şerefeli minaresi de bu tarihte eklenmiştir.

• 1960 Yılında
onarımlarla genişletildi.

ZİNCİDERE MAHALLESİ

- *Sion Yetimhanesi*
- *Protestan Mektebi*
- *Loannes Prodromos Manastarı*
- *Rodokanakis Ruhban Okulu*
- *Öksüzler Yurdu*
- *Hasan Ferit Cansever Kimdir*
- *Papa Eftim ve
Türk Ortodoksları Kimdir*

- Yetimhane (1907)
- Matbaa (1912)
- Köy Muallim Mektebi (1926)
- Cezaevi (1980)
- Türk Ortodoksları Kongresi (1922)

ZİNCİDERE MAHALLESİ

Sion Yetimhanesi Köy Muallim Mektebi

Zincidere Mahallemizde yer almaktadır. 1907 yılında Marianne Gerber tarafından “yetimhane” olarak yaptırılmıştır. Yetimhanede barınmanın yanında öğretim ve mesleki eğitim de verilmiştir. Ayrıca bu binada Kayseri'nin ilk matbaalarından birisi kurulmuştur. 1912 yılında çıkarılan “Rehber” isimli dergi bu matbaada basılmıştır. 1922 yılında Papa Eftim tarafından düzenlenen Türk Ortodoksları Kongresi bu binada gerçekleştirilmiştir. 1926-1932 yılları arasında Mehmet Rauf İnan Bey idaresinde Köy Muallim Mektebi olarak hizmet veren bina, 1942 yılında Zincidere İlkokulu olmuştur. 1964 yılında yeniden çocuk yuvası olarak değerlendirilen bina, 1980 yılında Sıkıyönetim Sorgu ve Tutuk Evi olarak 1986 yılına kadar kullanılmıştır. Bina, günümüzde yediemin deposu olarak kullanılmaktadır.

- Protestan Okulu
- Sene 1892

ZİNCİDERE MAHALLESİ

Protestan Mektebi

Zincidere Mahallemizde yer almaktadır. Zincidereli Protestanlar tarafından Bab-ı Ali'den izin alınarak 1892 yılında inşasına başlanmış olup ibadethane ve eğitim amaçlı kullanılmıştır. Kayseri'de Protestanlar tarafından inşa edilen ibadethaneler içerisinde günümüze kadar ulaşabilen tek yapıdır. İki katlı yapının girişinde yapı seviyesinin üstünde bir çan kulesi vardır. Ancak kulenin son katı yıkılmış olup günümüzde mevcut değildir. 1960'lı yıllarda belediye binası olarak kullanılan yapı daha sonraki yıllarda ilkokul olarak kullanılmıştır. Yapı, bir dönem müze olarak da değerlendirilmiştir.

ZİNCİDERE MAHALLESİ

Loannes Prodromos Manastırı

Zincidere Mahallemizde yer almaktadır. Günümüzde Komando Tugayı içerisinde bulunmaktadır. Manastır, Loannes Prodromos ve Aziz Haralombos Kilise'sinden oluşmaktadır. Loannes Prodromos Manastırı, Sultan Ahmet Devrinde, Kayseri Metropoliti Neofitos Efendi'nin gayretleriyle 1724-1728 yılları arasında Aziz Panteleimon Ayazması üzerine inşa edilmiştir. Yapı, 1803 yılında yeniden inşa edilmiştir. Üç nefli bazilikal planda inşa edilmiş olan yapının doğu yönünde üç yarım yuvarlak apsisi vardır. Kilisedeki pek çok fresko günümüze gelememiştir

Aziz Haralombos Kilisesi, 1840 yılında Loannes Prodromos Kilisesi'nin yan tarafına eklenmiştir. Manastıra ait binalar 1938 yılında Astsubay Yetiştirme Okulu'nun yemekhanesi, 1955 yılında Sefer Gereçleri Deposu ve 1972 yılında Hava İndirme Tugayı'nın Komando Tugayı'na katılması sonrasında Levazım Deposu olarak kullanılmıştır. 2002 yılı sonrasında onarımları gerçekleştirilen yapılar, günümüzde askeriye tarafından eğitim amaçlı kullanılmaktadır.

- Aziz Panteleimon Ayazması
- Aziz George ve Metamorfozis Kilisesi
- Loannes Prodromos Kilisesi (1724)
- Aziz Haralombos Kilisesi (1840)

- Rodokanakis ailesinin finansal destekleriyle Ruhban Okulu olarak inşa edildi (1882)
- Şehir Yatı Mektebi (1927)

ZİNCİDERE MAHALLESİ

Rodokanakis Ruhban Okulu

Zincidere Mahallemizde yer almaktadır. Günümüzde Komando Tugayı içerisinde yer alan yapı, 1882 yılında papaz ve vaiz misyonerlerin yetiştirilmesi amacıyla kurulmuştur. Marsilya'da yaşayan ve maddi anlamda varlıklı olan Rodokanakis ailesinden Theodoros ve Emmanuel adlı kardeşlerin finansal destekleriyle kurulan bu okul, Kayseri Metropolidi İoannis Anastasiadis'in de himayelerinde 1916 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüştür. Ruhban Okulu'nda papazlığa ait derslerin yanında ortaokul dersleri de verilmiştir. 1927 yılında Darüleytam olarak kullanılan bina ile birlikte "Şehir Yatı Mektebi" olarak işlevlendirilmiştir. Bina, günümüzde askeriye hizmetinde kullanılmaktadır.

ZİNCİDERE MAHALLESİ

Öksüzler Yurdu Türk Darüleytamı

Zincidere Mahallemizde yer almaktadır. Günümüzde Komando Tugayı içerisinde yer alan yapı, 1891 yılında açılan Çocuk Öksüzhanesi'ndeki çocukların daha nitelikli bir binada, iyi şartlarda yetiştirilebilmesi amacıyla 1897 yılında iki katlı olarak parmaklıklı tarla adıyla bilinen yerde inşa edilmiştir. Bu bina, 1924 yılında "Şefkat yurdu" adı altında Darüleytam (Türk Yetimler Yurdu) olarak işlevlendirilmiştir. 1927 yılında "Ruhban Okulu" olarak kullanılmış olan bina ile birlikte "Şehir Yatı Mektebi" olarak işlevlendirilmiştir. 1951 yılı sonrasında "Yetiştirme Yurdu" olarak hizmet vermiş ve 1974 yılında çocukların Osman Düşüngel Yetiştirme Yurdu'na nakledilmesi ile kapatılmıştır. Günümüzde Komando Tugayı içerisinde askeri hizmetlere mahsus olarak kullanılmaktadır. Doktor Hasan Ferit Cansever Bey Darüleytam'ın ilk müdürüdür. Köy Enstitülerinin ilk dönem eğitimcilerinden olan İhsan Can Eti, Darüleytam'dan yetişmiş ve yine Zincidere'de bulunan Köy Muallim Mektebinden mezun olmuştur.

- Ermeni Öksüzhanesi (1897)
- Türk Darüleytamı (1924)
- Yetiştirme Yurdu (1951)
- Hasan Ferit Cansever Bey müdürlük yapmıştır (1922)

(D.1891 - Ö.1969)

KİMDİR?

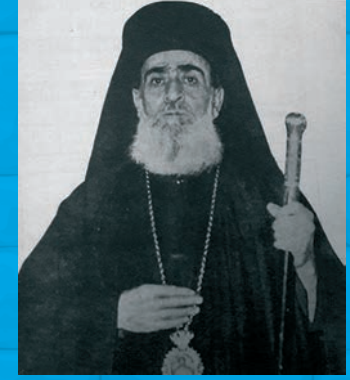
Hasan Ferit Cansever

1891 yılında İstanbul'da doğmuştur. Kasımpaşa Hadikai Marifet ve Mercan İdadisi'nde okumuştur. (1908) Tıbbiye'den 1914 yılında mezun olmuş ve hekim olarak farklı yerlerde görev yaptıktan sonra, Haydarpaşa'da Darüleytam Merkez Hastanesi'ni kurarak başhekimliğini yürütmüştür. Kalkınmanın köyden başlaması gerektiğine, başta doktorlar olmak üzere milliyetçi aydınların Anadolu'ya giderek hizmette bulunması gerektiğine inanan bir grup arkadaşıyla birlikte Türk Ocağı'nın kurucuları arasında yer almıştır. Milli Mücadele sırasında Antalya İl Sağlık Müdürü olarak tayin edilmiştir. Bir buçuk yıl sonra Kayseri Zincidere'de kurulan Darüleytam (Öksüzler yurdu) müdürlüğünü yapmıştır. Bu okulda kurduğu eğitim sistemi ileride kurulacak olan Köy Enstitüleri'ne fikir olarak öncülük etmiştir. Aynı zamanda bu okulda yetişen öğrencilerinden bazıları Köy Enstitüleri'nin ilk eğitimcileri olmuştur. 1926 Kurultayı'nda Türk Ocakları Merkez İdare Heyeti'ne seçilmiştir. Çeşitli kurumlarda hekimlik yaptıktan sonra, mesleğini serbest olarak sürdürmüştür. Tıbbiye öğrencisiyken Türk Ocakları'nın kuruluşunda rol alan Hasan Ferit Bey, Ocak'la ilgisini hiç kesmemiştir. 1949 yılında Türk Ocakları'nın Hamdullah Suphi Tanrıöver tarafından ikinci kez kuruluşunda da kurucu üyeler arasında yer almıştır.

KİMDİR?

Papa Eftim ve Türk Ortodoksları

Mondros Ateşkes Antlaşmasınının (30 Ekim 1918) imzalanmasıyla başlayan Anadolu'nun istilasına karşı tepki gösteren sadece Müslüman Türkler değildi. Türk olup da Selçuklulardan bu yana gayrimüslim olarak yaşayan Hristiyan Türkler de sayıları az olmasına rağmen Millî Mücadele'ye tam destek vermiştir. Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi'nin Millî Mücadele aleyhine yürüttüğü yıkıcı faaliyetler karşısında Hristiyan Türkler'in Patrikhane'ye karşı örgütlenmesinde ve mücadele etmesinde en büyük rolü şüphesiz Papa Eftim oynamıştır. Papa Eftim ve Türk Ortodoksları, Fener Rum Patrikhanesi'nin Yunan propagandalarına karşı Türk Ortodoks Patrikhanesi'ni kurmuş ve Milli Mücadele'de Yunanlılara karşı Türk ordusunu desteklemiştir. 1922'de Zincidere Manastırı'nda on iki metropolit ve çok sayıda delegenin katılımıyla "Türkiye Büyük Millet Meclisine Tabi Umum Anadolu Türk Ortodoksları Kongresi" toplanmıştır. Kongre sonucunda alınan kararlarla "Bağımsız Türk Ortodoksları Patrikhanesi" kurulmuş ve Papa Eftim umum vekilliğine atanmıştır.

(D.1884 - Ö.1968)

Gerçi Rum isek de Rumca
bilmez Türkçe söyleriz
Ne Türkçe yazar okur, ne de
Rumca söyleriz.
Öyle bir mahludi hatt-ı
tarikimiz vardır
Hurufumuz Yunanice, Türkçe
meram eyleriz.

AKÇAKAYA MAHALLESİ

- Aşağı (Direkli) Camii
- Aşağı (Direkli) Camii Çeşmesi
- Yukarı Camii
- Somuncu Baba Camii
- Somuncu Baba Kimdir

• Ahşap direkli, köşk minareli camilerdendir.

• Sene 1271 (M.1855)

AKÇAKAYA MAHALLESİ

Aşağı (Direkli) Camii

Akçakaya Mahallemizde Şeyh Hamit Sokağı'nda yer almaktadır. Cami kuzey güney doğrultusunda uzanan bir harim mekânı ile kuzeyde üç bölmeli bir son cemaat yerinden oluşmaktadır. Ahşap direklere oturan dekoratif bağdadi kemerlerin yüzeyine madalyon içinde maşallah yazısı ve 1271 (M.1855) tarihi işlenmiştir. Kuzey cephenin ortasında yer alan basık kemerli giriş kapısının üzerinde kalem işi süsleme bulunmaktadır. Yapının kuzeydoğu köşesinden merdivenle ulaşılan köşk minaresi çatının kuzeydoğu köşesine inşa edilmiş olup, dört taş sütuna atılan dekoratif kemerlerin taşıdığı bir külaha sahiptir ve külah içine boyayla yazılmış ibarelerden 1931 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. Caminin kuzey-güney doğrultusundaki harimi, mihraba dik üç sahnıdır. Yapının ahşap kirişlemeleri harim mekânındaki altı sütunla taşınmaktadır.

· Hunat Hatun emriyle yapıldığı rivayet edilen su yolları üzerinde bulunmaktadır.

· Hunat Çeşmesi adıyla da anılmaktadır.

· Sene 1153 (M.1741)

AKÇAKAYA MAHALLESİ

Aşağı (Direkli) Cami Çeşmesi

Akçakaya Mahallemizde Şeyh Hamit Sokağı'nda Aşağı Cami yanında yer almaktadır. Çeşme kitabesine göre, 1153 (M.1741) tarihinde yapılmıştır. Tek cepheli ve tek kemerli olarak yapılmıştır. Çeşmenin arka tarafında su dağıtımını sağlayan maksemi bulunmaktadır. Çeşme nişini örten sivri kemer yanlarda çeşme duvarına oturur. Sivri kemerin kilit taşında kabartma bir rozet bulunmaktadır.

AKÇAKAYA MAHALLESİ Yukarı Cami

Akçakaya Mahallemizde Laleli 1. Sokak'ta yer almaktadır. Kitabesine göre, Nalsızzade Hacı Salih Ağa tarafından 1225 (M.1810) tarihinde inşa ettirilmiştir. Yapı kitabesi, kuzey cephede camiye girişin sağlandığı kapı üzerinde yer almaktadır. Taştan yapılmış minberi ve mermer malzemeyle yenilenmiş mihrabı bulunmaktadır. Yukarı Cami'nin tek şerefeli minaresi orijinal değildir. Orijinal köşk minare, yapının güneybatı köşesinde bulunmaktadır.

- Nalsızzade Hacı Salih Ağa tarafından yaptırılmıştır.
- Sene 1225 (M.1810)

• Akçakaya'da doğan Somuncu Baba adına vakfedilmiştir.

• 19. yüzyıla tarihlendirilmektedir.

AKÇAKAYA MAHALLESİ

Somuncu Baba Cami

Akçakaya Mahallemizde yer almaktadır. İnşa tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte tarz ve özellikleri yönüyle 19. yüzyıla tarihlendirilebilir. Cami'nin tarihi hakkında daha detaylı bilgi edinilebilecek büyük kitabesinin üzerindeki yazılar eriyerek deforme olduğu için kitabe okunamamaktadır. Cami, dıştan dikdörtgen planda olup içten kubbelidir. Yapının bitişiğinde tek şerefeli minaresi bulunmaktadır. Cami ve çevresinde kaya oyma mekânlar oldukça dikkat çekmektedir. Kaya oyma kültürünün Talas ve çevresinde tarihin çok eski dönemlerine kadar uzandığı bilinmektedir. Caminin inşasından daha önceye tarihlendirilen bu kaya oyma mekânlar cami müstemilatına bağlı olarak değerlendirilmiştir. Karanlık ve münzevi havasından dolayı bazı kaya oyma mekânlar çilehane olarak değerlendirilmiştir. Camiyle bağlantılı kaya oyma mekanlar Akçakaya'da Somuncu Baba'nın doğduğu ev olarak da rivayetlere konu olması dolayısıyla Somuncu Baba Cami olarak anılmaktadır.

KİMDİR?

Somuncu Baba (KS)

Somuncu Baba'nın asıl adı Hamid Hamidüddin'dir. Kaynaklarda "Hamid-i Veli", "Şeyh Hamid-i Veli", "Hamidüddin-i Veli", "Hamid Hamidüddin-i Veli" ve "Somuncu Baba" isimleriyle geçmektedir. 1331(?) yılında Akçakaya'da doğmuştur. Horasan erenlerinden Şemseddin Musa Kayseravî'nin oğludur. Osmanlı Padişahı Yıldırım Bayezid Han zamanında yaşayan Somuncu Baba Hazretleri, 24. kuşaktan Peygamber Efendimiz (sav)'in neslinden gelmektedir yani Seyyid'dir. İrşad vazifesi için Anadolu'ya dönen Somuncu Baba Hazretleri Osmanlı Devleti'nin pâyitahtı Bursa'da yaşadığı yıllarda manevi kimliğini gizleyerek talebelerinin eğitimi ile meşgul olmuştur. Bursa'da çilehanesinin yanında yaptırdığı ekmek fırınında, somun pişirip çarşı pazar dolaşarak "Somunlar Müminler" nidâsıyla insanlara somun dağıtmıştır. Bu sebeple halk arasında "Somuncu Baba" lâkabıyla anılmıştır. Hacı Bayram-ı Veli ve Aziz Mahmud Hüdayi gibi manevi şahsiyetler bilinen talebelerindedir. Şerh-i Hadis-i Erba'în (Kırk Hadis), Zikir Risalesi ve Silâh'u-l Mürîdîn adında üç adet eseri mevcuttur. Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri, 1412 yılında Darende'de ebedi âleme göç etmiştir.

(D.1331 - Ö.1412)

"Diriyiz dâim, ölmeyiz
Karânularda kalmayız
Çürüyüp toprak olmayız
Bize leyl ü nehâr olmaz"

"Bırak ey Hamida vâri
Görem desen sen ol yârı
Göricek ol tecellâyı
Ândan özge kemâl olmaz"

Şeyh Hamidi Veli
Somuncu Baba (KS)

Somuncu Baba Cami

ENDÜRLÜK MAHALLESİ

• *Aya Triada Kilisesi*

*Kitabe;
Bu muazzam
ibadethane Kayseri
kahini (dini lider)
faziletli Paisos'un
kehanetinde,
Celepoğlu H.
Murat kalfa ve bu
köyde ikamet eden
bütün Müminlerin
büyük yardımı
ile, mukaddes
teslisin ismine
bin sekiz yüz otuz
beş senesinde
müceddeten ihya
olunup, Eylül'ün
sekizinde takdis
edildi. Meskur
H.Kalfa'nın
hayratıdır.
Sene 1835*

ENDÜRLÜK MAHALLESİ

Aya Triada Kilisesi

Endürlük Mahallemizde bulunmaktadır. Bu bölge, Karamanlı Türkleri denilen Hristiyan Türklerin mübadele dönemlerine kadar yaşadığı yerleşmelerdendir. Buna bağlı olarak Aya Triada Kilise'nin Karamanlıca yazılı kitabesine göre, yapının 1835 yılında Celepoğlu H. Murat Kalfa'nın hayratı olarak inşa edildiği anlaşılmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanan yapı, tamamen kesme taştan inşa edilmiştir. Bazilikal planda, apsise dik üç nefli yapının etrafı yüksek bir avlu duvarı ile çevrilmiştir. Avlunun kuzeydoğu duvarında çan kulesi yer almaktadır. Fresklerinde dökülmeler görülen Kilise'nin üçgen alınlıkları ve üçlü açıklık düzenlemeleri dikkat çekicidir. Yapı, günümüzde büyük oranda tahrip olmuş ve kullanılmaz durumdadır.

KURUKÖPRÜ MAHALLESİ

• *Su Kanalı ve Kemerleri*

• Roma devrine tarihlendirilmektedir.

- 16 m yüksekliğindeki 170 m'lik kısımda su nakledilen kanallar belirgindir.

KURUKÖPRÜ MAHALLESİ

Su Kanalı ve Kemerleri

Kuruköprü Mahallemizde bulunmaktadır. Dere geçen küçük ölçekli bir vadi üzerinde kuruludur. Köprü kemerleri biçiminde çok sayıda göz vardır. Büyük oranda tahrip olmasına rağmen su nakledilen kanalları belirgindir. İnşa tarzı ve dönem özelliklerinden Roma Dönemine tarihlendirilen yaklaşık 170 m uzunluğunda bir kısım günümüze gelebilmiştir. Ayakta kalan kısımların en yüksek yeri 16 m'dir. Gürpınar'dan avgunlarla taşınan su, Kuruköprü su kanallarından geçerek yine avgunlar ve kahrızlar (kapalı avgun) aracılığıyla Kayseri merkezine ulaştırılmıştır.

Bunları Biliyor Muydunuz

- *Ali Dağı, Başpiskopos Aziz Basileios'un verdiği önem dolayısıyla St.Basil ve Aziz Dağı gibi adlarla da anılmıştır.*
- *Kayseri'de yaklaşık 1000 kişinin hayatını kaybettiği ve Talas'ta büyük yıkımlara sebebiyet veren deprem 14 Ağustos 1835 (19 Rebiülahir 1251) tarihinde sabaha karşı gerçekleşmiştir.*
- *19. Yüzyılda kök boya elde etmek için üretilen "Cehri" adındaki bitki, Talas'tan İngiltere'ye ihraç edilmiştir.*
- *Talas'ta Telgrafla Haberleşmeye 1908 Yılında Başlanmıştır.*
- *Talas'ta 1910 yılında pamuk ipliği, pamuklu dokuma yapılan atölyelerin yanında kumaş boyası yapan 15 adet boyahane bulunmaktadır.*
- *Kayseri'ye ilk otomobil 1910 yılında Talas'lı Mehmet Ağa ve Yahyazade Kadir Ağa adında iki müteşebbis tarafından getirilmiştir. Talas Kayseri arasında yolcu taşımacılığı yapmışlardır.*
- *Talas'ta büyük sel felaketi 1934 yılının Ağustos ayında gerçekleşmiştir.*
- *Atatürk 4 şubat 1934 tarihinde Kayseri'ye 5. gelişinde Talas'ı ziyaret etmiş ve kendisine ithafen yaptırılan Gazi Köşkünde (Vali Konağı) dinlenmiştir.*

Bunları Biliyor Muydunuz

- Kayseri’de ilk siyah-beyaz televizyon yayını 1974 yılında Amerikan Kolejinden yapılmıştır.
- Reşadiye’nin eski adı “İstefana”dır.
- Zincidere, Kapadokya Kralı Archelaos’un kızının şifa bulduğu yer anlamıyla “Flaviana” olarak anılmıştır.
- Zincidere, Roma Döneminde Sezar Prenslерinin şehri anlamıyla “Cézarie” olarak anılmıştır.
- Endürlük’ün eski adı “Andronike”dir.
- Bandırma Vapuru Kaptanı İsmail Hakkı DURUSU Zinciderelidir.
- 19. Yüzyıl seyahatnamelerinde Parisliler, Talas’tan “Kapadokya’nın Sarayı” olarak bahsetmişlerdir.
- Avrupalılar Alp köylerine benzettikleri için Zincidere’den “İsviçre’nin Köşesi” olarak bahsetmişlerdir.
- Talas’ta Roma İmparatorluğu döneminde “Macellum” adı verilen İmparator çiftlikleri yapılmıştır.

*Bu kitapçığı PDF formatında indirmek için
lütfen yukarıdaki kodu taratınız.*

RoTa TALAS

Yenidoğan Mah. Pazar Cad.
No.10 38280 Talas | KAYSERİ
Tel 0(352) 437 00 54 - 55 · 0(352) 437 15 00
Fax 0(352) 437 22 21 · 0(352) 437 00 40
talas@talas.bel.tr · www.talas.bel.tr